

SOCIAL FORSKNING

UNGE FANGET AF PENGESPIL

TRYGHED I BYEN: EN HOTSPOT I VALBY

TRÆNING AF BØRN MED HANDICAP

NYT FRA SFI
DECEMBER 2008:4

SFI DET NATIONALE
FORSKNINGSCENTER
FOR VELFÆRD

Social Forskning udgives af SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd for at orientere om resultaterne af centerets arbejde

REDAKTION: Ove Karlsson (ansvarshavende)
Lisbeth Pedersen
Ulla Haahr

Henvendelser bedes rettet til Ove Karlsson,
email ok@sfi.dk

ABONNEMENT: Social Forskning er gratis og udkommer med fire ordinære numre om året. Abonnement på de ordinære numre kan tegnes ved henvendelse til instituttet eller på www.sfi.dk. Bladet kan frit kopieres. Elektronisk abonnement kan tegnes på www.sfi.dk

GRAFISK DESIGN: Hedda Bank mdd

FOTOS: Scanpix: Forside: Rune Feldt-Rasmussen, side 5, 11 og 14: Henrik Sørensen, side 7 og 8: Mikal Schlosser, side 12: Mikkel Ostergaard

OPLAG: 4.800

ISSN-nr. 0903-7535

TRYK: Schultz Grafisk

SFI DET NATIONALE
FORSKNINGSCENTER
FOR VELFÆRD

Herluf Trolles Gade 11
DK-1052 København K
Telefon 33 48 08 00
Fax 33 48 08 33
sfi@sfi.dk
www.sfi.dk

INDHOLD

3 I FOKUS

Nye tider for Social Forskning

4 UNGE FANGET AF PENGESPIL

Odds-spil og poker er nogle af de pengespil, som især store drenge mellem 15-17 år godt kan lide at spille. Omkring 32.000 unge er i risiko for at få problemer med pengespil.

6 TRÆNING AF BØRN MED HANDICAP

Størstedelen af forældrene til børn med handicap er tilfredse med den traditionelle træning, barnet får i sin daginstitution. De vurderer, at træningen generelt har forbedret barnets evner. Men der er også frustrationer over kommunernes information og mangelfuld koordinering af indsatsen.

8 TRYGHED I BYEN: EN HOTSPOT I VALBY

Et pilotprojekt med Hotspot skal forebygge kriminalitet og skabe større tryghed blandt beboerne på Sjælør Boulevard og i Akacieparken.

10 ETNISKE MINORITETER: HVAD BETYDER VALG AF ÆGTEFÆLLE FOR BESKÆFTIGELSESMULIGHEDERNE?

Gør det forskel for tilknytningen til arbejdsmarkedet, om en andengenerationsindvandrer gifter sig med en familiesammenført ægtefælle eller en ægtefælle med indvandrerbaggrund bosat i Danmark?

12 TRE ALARMERENDE BUDSKABER FRA LØNMODTAGERNE OM VIRKSOMHEDERS SOCIALE ENGAGEMENT

I dette års årbog om lønmodtagernes holdning til virksomheders sociale engagement er der tre alarmerende budskaber: Lønmodtagerne finder, at det er blevet mere belastende og mindre aflastende at have kollegaer med nedsat arbejdsevne. Lønmodtagerne vil foretrække en blind kollega frem for en kollega med psykiske lidelser. Særligt de unge lønmodtagere er negative over for det sociale engagement.

13 FORTSAT STORE LØNFORSKELLE MELLE MÆND OG KVINDER

Op lønforskellen har ikke ændret sig nævneværdigt i løbet af de seneste ti år.

14 UDSKUDT FOLKEPENSION HAR BEGRÆNSEDE EFFEKTER

Det er først og fremmest højtuddannede ældre mænd, der er glade for deres job, som udnytter muligheden for at udskyde folkepensionen og få en højere ydelse senere.

JØRGEN SØNDERGAARD

Direktør for SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

Email: js@sfi.dk

I FOKUS

NYE TIDER FOR SOCIAL FORSKNING

Efter 25 år som redaktør af bladet Social Forskning vælger Ove Karlsson nu at stoppe. Ove forlader ikke sit arbejde som forskningsbibliotekar på SFI, men går ned i tid, og det betyder et farvel til redaktørhvervet på Social Forskning.

I 25 år har Ove med bibliotekarens sans for orden, systematik og detaljer haft ansvaret for omkring 125 udgaver af Social Forskning. I de første mange år var det en betydelig del af redaktørarbejdet at klippe og klistre tekst, tabeller, figurer, bokse og billeder sammen til den dummy, trykkeriet skulle ombryde efter. Alt det bliver klaret elektronisk i dag. I årenes løb er bladet også vokset fra 8 sider til 16-20 sider i dag, og det har fået nyt layout flere gange.

Men redigeringsarbejdet har alle dage været det samme. Ove har været en meget dygtig redaktør, der har været god til at finde de sproglige uklarheder og rette dem op, så sproget bliver flydende og forståeligt – til glæde for alle læsere. Han har en stor indsigt i SFI's faglige emner og har haft et fremragende samarbejde med forskerne. Det er ikke altid let at rette i andres tekster, men Ove har med god og følsom hånd løftet opgaven.

Jeg vil gerne både på SFI's og læsernes vegne sige tusind tak til Ove for en fornem redaktørindsats.

Bladet har i de 25 år stort set haft samme grundstamme med artikler skrevet af forskerne. Nu bliver det nye tider. Vores kommunikationschef Ulla Haahr overtager posten som redaktør af Magasinet Social Forskning,

og hun vil sammen med medarbejderne i Kommunikationssekretariatet skabe et mere journalistisk produkt.

Vi skal stadig høre de gode historier fra forskningens verden, men de vil komme til læserne i mere varierede former: Det gode baggrundsinterview, artiklen med resultater fra en ny rapport, nyt fra den internationale forskerverden, reportagen fra praktikerens verden om indsatsers effekter i hverdagen eller interessante klummer fra stærke profiler på velfærdsområdet. Magasinet vil fortsat blive trykt og udkomme fire gange om året.

Samtidig kommer der også et nyt tilbud til fagfolk inden for velfærdsområdet: I det nye år begynder vi at udsende et elektronisk månedsbrev – SFI Update. Her vil læserne i korte artikler blive præsenteret for mere aktuelle historier fra SFI. Relevante artikler om ny viden med kommentarer fra praktikere, informationer om arrangementer på SFI, interview med gæsteforskere og meget andet. SFI Update vil også indeholde link til webcasting af arrangementer og interviews med spændende forskere.

De to medier SFI Update og Magasinet vil i en vis udstrækning minde om hinanden. Men Magasinet vil give mere baggrundsorientering og have længere artikler, mens SFI Update vil bestræbe sig på at holde læserne godt orienteret om nye resultater fra SFI i en kortere form – og elektronisk.

Først i det nye år vil man kunne tilmelde sig det nye elektroniske månedsbrev på www.sfi.dk.

Farvel til den gamle redaktør

Velkommen til Ulla

CONNIE NIELSEN

Forsker

Email: cni@sfi.dk

INTERVIEW AF ULLA HAAHR

UNGE FANGET AF PENGESPIL

Odds-spil og poker er nogle af de pengespil, som især store drenge mellem 15-17 år godt kan lide at spille. De bruger gennemsnitligt 545 kroner om måneden på at spille. Det viser den første repræsentative undersøgelse af unges spillemønstre i Danmark, hvor det også anslås, at omkring 32.000 unge er i risiko for at få problemer med pengespil.

En fyr sidder sammensunken foran en computer. Han er helt væk i kortspillet, der foregår på skærmen. Luften er tyk af sved og koncentration. Med ivrige fingre taster han hurtigt og rutineret. Får nye kort og hæver indsats. Det er poker, det er dødspændende, og det koster at tabe!

Det kunne være en typisk situation for de 15-17-årige drenge, der tænder på at spille om penge. Spørgsmålet er, hvor mange af dem, der er blevet så fanget af spillet, at de er blevet afhængige af det.

I rapporten "Pengespil blandt unge" bliver unges spillemønstre for første gang afdækket. Hvor meget de spiller, og hvor mange unge der kan risikere at få problemer med deres pengespil. Konklusionen er, at omkring 32.000 unge har en risikoadfærd i forhold til pengespil.

RISIKO FOR LUDOMANI

Det resultat nås gennem en række spørgsmål om de unges forhold til at spille om penge. Men det betyder ikke, at alle disse unge er ludomaner, understreger forskeren bag rapporten, Connie Nielsen.

"De er i risiko-zonen for at få problemer med pengespil. Det vil sige, at de kan blive ludomaner, men de er det ikke," siger hun.

Samtidig kan hun dog ikke udelukke, at nogle af de unge faktisk er ludomaner. For i undersøgelsen bruges også en anden mere snæver definition af, hvad det vil sige at have spilleproblemer. Ifølge denne norske udviklede definition er der omkring 500 unge på landsplan i Danmark, der er så afhængige af pengespil, at man kan kalde dem ludomaner.

DRENGE SPILLER MERE

Undersøgelsen tegner også et billede af, hvem det er der spiller: Drenge spiller mere end piger, og de mest intensive spillere er de 15-17-årige drenge, hvor dem, der spiller flere gange om ugen, gennemsnitligt bruger 545 kroner om måneden. Det er også de drenge, der taber flest penge.

De mest populære pengespil på internettet er Poker og Odds-spil. 16 procent af de 15-17 årige har spillet pengespil på internettet. Andelen af

drenge, der har prøvet pengespil på internettet er ca. 5 gange højere end piger, der har prøvet.

De unge med en risikoadfærd i forhold til spil bliver også sammenlignet med unge uden risikoadfærd. Det har vist sig, at der er færre med en risikoadfærd i forhold til spil, der har faste fritidsaktiviteter hver uge, de laver færre lektier og hjælper mindre til derhjemme hver dag. Til gengæld dyrker de sport nogenlunde ligeså regelmæssigt som unge uden risikoadfærd. Det er også mere sandsynligt, at de med en risikoadfærd klarer sig dårligere i skolen.

"Bortset fra det med sporten, så er der altså noget, der tyder på, at det kan få konsekvenser at bruge meget tid på spil. Det går ud over andre aktiviteter som har betydning for unges udvikling som forholdet til venner og familie og skolearbejdet," fastslår Connie Nielsen.

GIVER STATUS AT SPILLE

De unge har desuden andre motiver for at spille end voksne. Unge vil have underholdning og spænding, og først på tredjepladsen over motiver til at spille kommer chancen for at vinde penge. En tilsvarende undersøgelse af voksnes spillemønstre viste for et par år siden, at voksne først og fremmest spiller for at vinde penge.

BORTSET FRA DET MED SPORTEN, SÅ ER DER ALTSÅ NOGET, DER TYDER PÅ, AT DET KAN FÅ KONSEKVENSER AT BRUGE MEGET TID PÅ SPIL. DET GÅR UD OVER ANDRE AKTIVITETER SOM HAR BETYDNING FOR UNGES UDVIKLING SOM FORHOLDET TIL VENNER OG FAMILIE OG SKOLEARBEJDET.

"Når unge har andre motiver som underholdning og spænding til at spille, så kan det underbygge tesen om, at unges forhold til spil og forbrug af spil er en del af at være ung – at det er en del af ungdomskulturen," siger Connie Nielsen.

Det fremgår også af undersøgelsen, at de 15-17-årige er meget optaget af de såkaldte vidensspil, som kræver, at spillerne ved noget om

emnet – fx om fodbold eller paratviden ved Quiz-master – i modsætning til hasardspil som fx Lotto, der er ren tilfældighed.

“Det overraskede mig, at de unge havde denne interesse for vidensspil, og det får mig til at tænke på, om det kan være en måde for de unge at skabe identitet på. Om de unge føler, at det giver status blandt venner at være god til at spille noget, der kræver viden i stedet for bare held,” siger forskeren og drager paralleller til alkoholforskningen, som har beskrevet, hvordan det giver status i vennegruppen at drikke.

GAMING ELLER GAMBLING

I undersøgelsen er der også blevet spurgt til unges tidsforbrug af spil på internettet, der ikke er pengespil – dvs. gaming i modsætning til gambling, der er pengespil.

Det viser sig, at unge der gambler bruger mere tid på at game end unge, der ikke gambler. Og unge i risikogruppen bruger generelt mere tid på at game.

Gaming er et vidt begreb, der også dækker over Gameboy eller Nintendo som mange børn får allerede i børnehævealderen. Der er i nogle tilfælde også en tendens til, at gaming-spil får nogle træk, der minder om gambling. I computerspillet World of Warcraft for større børn og voksne opkræves der fx penge for “skills” og guld.

“Når vi så samtidig ser, at omfanget af gaming er steget betydeligt i de senere år, så rejser det spørgsmålet, om et stort forbrug af gaming kan føre til, at man senere får problemer med gambling – pengespil. Vi kan se i vores undersøgelse, at der er en sammenhæng mellem at game og gamble. Men vi kan dog ikke nødvendigvis tolke det sådan, at gaming fører til gambling. Det skyldes, at det kan være de samme unge, der fra starten tiltrækkes af både gaming og gambling,” forklarer Connie Nielsen.

DE FEM SPØRGSMÅL, UNGE SPILLERE SVAREDE PÅ I UNDERSØGELSEN

- 1) Har du måttet spille mere og mere – for at få den samme følelse af spænding?
- 2) Har du nogensinde uden held prøvet at holde op med, skære ned på eller styre din spillelyst?
- 3) Har du spillet for at glemme personlige problemer?
- 4) Er du efter at have mistet penge på spil vendt tilbage en anden dag for at vinde pengene tilbage?
- 5) Har du løjet over for familie, venner eller andre om, hvor meget du spiller, eller hvor mange penge du har tabt på spil?

MERE VIDEN OM RISIKOADFÆRD.

Undersøgelsen er som nævnt den første repræsentative undersøgelse af, hvor mange unge der er i risikozonen for at have problemer med pengespil af sin art herhjemme. Og den bør følges op, mener Connie Nielsen.

“Vi skal vide mere om risikoadfærd blandt unge. Det ville være meget interessant at finde ud af, hvad risikoadfærd i forhold til spil særligt betyder for de unge sammenlignet med de voksne. Er der måske tale om substitution – at det er tilfældigt, hvilket risikoområde unge vælger at udleve et behov indenfor? Ku' unge, der spiller, lige så godt ryge masser af hash eller køre meget hurtigt i bil? Og hvad betyder risikoadfærd for de enkelte personer senere i deres liv”, spørger hun.

Der er desuden behov for at følge udviklingen nøje på spillemarkedet, da der for tiden sker ændringer, der kan betyde, at spillemønstret vil ændre sig for de kommende generationer. Det gælder både det øgede spilleudbud og det øgede brug af internettet. Samtidig har skatteministeren bebudet, at udenlandske spilleudbydere kan indhente tilladelse til at udbyde spil ved at få en licensaftale.

“Vi bør ikke mindst vide, hvordan en øget brug af pengespil påvirker ungdommen senere hen i livet. Det spørgsmål kan vi besvare ved systematisk at indsamle data om spillevaner over tid,” siger Connie Nielsen.

Connie Nielsen & Julie Heidemann: Pengespil blandt unge. En rapport om 12-17-åriges spillevaner. SFI 08:27. ISBN 978-87-7487-915-2. 120 sider. Pris 120,00 kr. inkl. moms.

MIRIAM WÜST
Ph.D.-studerende
Email: miw@sfi.dk

TRÆNING AF BØRN MED HANDICAP

Størstedelen af forældrene til børn med handicap er tilfredse med den traditionelle træning, barnet får i sin daginstitution og vurderer, at træningen generelt har forbedret barnets evner. Men der er også frustrationer over kommunernes information og mangelfuld koordinering af indsatsen. Det viser en ny rapport fra SFI, som også peger på, at brug af mere standardiserede og sammenlignelige metoder vil forbedre mulighederne for at gennemføre egentlige effektmålinger.

Familier til børn med handicap har ret til en særlig indsats, som muliggør et liv på lige fod med andre familier. Den offentlige indsats rækker fra rådgivning, over økonomisk støtte til pasning og træning ud fra barnets særlige behov.

En ny lov gav i sommer forældre til børn med handicap mulighed for at træne deres barn i hjemmet – et alternativ til pasning og træning i offentlige daginstitutioner. I sammenhæng med loven er det et krav, at løbende udredninger og forskning skal skabe mere viden om træningens effekter – det gælder både for træning i hjemmet og for træning i den traditionelle indsats. Formålet med denne undersøgelse er at kortlægge den traditionelle træning, der i dag finder sted i institutionerne og se på, hvordan forældre og det faglige personale vurderer træningen. Rapporten ser også på, hvilke krav man kan stille til fremtidig brug af standardiserede metoder, og belyser, hvordan forældre og fagpersoner ser på spørgsmålet om at dokumentere indsatsen.

FORSKELLIGE BØRN – FORSKELLIGE INDSATSER

Børnene i vores undersøgelse er meget forskellige. Det vidner personalets besvarelser på det standardiserede kortlægningsmateriale PEDI (Pediatric Evaluation of Disability Inventory) om. I overensstemmelse hermed modtager børnene forskellige former for træning i deres respektive daginstitutioner. I undersøgelsen fokuserer vi på deres hjælpebehov i forhold til personlig pleje, mobilitet og social funktion. Fysioterapi er den hyppigste form for træning (det får 70 pct. af børnene), efterfulgt af talepædagogiske tiltag (for 48 pct. af børnene), mens ergoterapi tilbydes 26 pct. af børnene. Personalet i daginstitutionerne pointerer at træning er en integreret del af børnenes hverdag, handler meget om det sociale samvær, og er tilpasset individuelt. Mange aktiviteter som fx ridning og

svømning er en del af det, som beskrives som den traditionelle træningsindsats.

Børnenes forskellighed afspejler sig også i, hvor de bliver passet. De børn, der har de største hjælpebehov, går typisk i de mest specialiserede institutioner, hvor de tilbydes hjælp fra flere forskellige faggrupper og modtager mere træning end børn, som går i almindelige institutioner med specialgruppe eller børn, som er enkeltintegrerede i almindelige daginstitutioner. Man kan ikke sige, at der er tre typer traditionelle indsats svarende til de tre nævnte institutionstyper. Indsatsen over for børn, der fx går i specialinstitution, er nemlig slet ikke den samme, men varierer i form og intensitet. 'Den' traditionelle indsats findes ikke.

UTILFREDSHED MED INFORMATION OG KOORDINERING

Rapporten ser også på, hvordan forældre og deres kommunale sagsbehandlere vurderer de indsats der tilbydes og koordineringen af dem. Det er bemærkelsesværdigt, at kun et lille mindretal af forældrene opfatter deres sagsbehandler som den vigtigste informationskilde til at få noget at vide om deres rettigheder og støttemuligheder. Vi finder ligesom tidligere undersøgelser, at mange forældre er utilfredse med den information, som kommunen giver om indsatsen og med koordineringen af indsatsen. Samtidig er de forældre, som angiver, at deres sagsbehandler i høj grad er *koordinator* af indsatsen over for dem også mere tilfredse med de informationer, som de får i kommunen. Det understreger den vigtige rolle, som koordineringen af indsatsen spiller.

Information og koordinering er to aspekter af det kommunale samarbejde med familierne, som får stor betydning i arbejdet med nye, kommunale politikker på handicapområdet. De nye kommuner med udvidet ansvar for handicapområdet har nemlig til opgave at sikre, at den traditionelle indsats lever op til målet om at tilbyde den relevante behandling for hvert barn og dokumentere indsatsens effekter.

TILFREDSHED MED INDSATSEN – MEN HVAD MED EFFEKTEN?

Undersøgelsen peger på, at mange fagpersoner og forældre opfatter træningen i den traditionelle indsats som en samlet pakke. Institutionerne pointerer, at den traditionelle indsats i deres øjne indebærer en helhedsorienteret tilgang til barnet. Typisk for den traditionelle indsats er desuden, at

personalet arbejder i tværfaglige teams. Arbejdet er efter fagpersonernes opfattelse kendetegnet af stor fleksibilitet og responsivitet. Dette står i kontrast til flere af de alternative træningsmetoder, som går frem efter et mere standardiseret skema.

Flertallet af forældrene vurderer de tilbud, de har fået i barnets daginstitution, positivt. De er overordnet set tilfredse med indsatsen. Flertallet af forældrene vurderer desuden, at børnene har udviklet sig positivt på grund af den offentlige indsats, som er blevet ydet over for dem. Der er dog variation i deres tilfredshed med de enkelte elementer i træningen. At forældrene er tilfredse er dog ikke udtryk for dokumentation af træningens effekter. Vi har derfor i undersøgelsen prøvet at afdække, hvordan fagpersoner og forældre forholder sig til spørgsmålet om at dokumentere indsatsen, og hvad der kræves, for at man kan måle og dokumentere effekter af den traditionelle indsats.

BEHOV FOR DOKUMENTATION OG STANDARDISEREDE METODER

Der findes kun få forsøg på at måle effekter af den traditionelle indsats i Danmark. Det stigende krav fra offentlig side om at dokumentere effekter af træningsindsatsen over for børn med handicap og særlige behov er nemlig ikke nemt at indfri. I rapporten diskuterer vi derfor hvilke data- og metodemæssige krav der er for fremtidige studier, som vil måle effekter.

Ét vigtigt emne for udviklingen af den offentlige indsats er dokumentation. I dag arbejder personalet i børnenes daginstitutioner bevidst med at følge op på indsatsen. Langt de fleste institutioner udarbejder handleplaner eller statusrapporter og holder regelmæssige og formaliserede statusmøder. Institutionernes indsats er dermed velbeskrevet, og man følger op på børnenes udvikling i journaler og handleplaner for hvert barn. Dokumentation af indsatsen er også et vigtigt element i et familiecentreret arbejde.

Institutionerne bruger dog sjældent standardiserede og dermed sammenlignelige metoder til at vurdere børnenes udvikling. En af grundene hertil er den relativt udbredte opfattelse blandt personalet, at standardisering ikke lever op til målet om en individuel tilgang til hvert barn i den traditionelle indsats samt frygten for, at dokumentation tager tid fra arbejdet med børnene. En større standardisering af udredningen og evalueringen af børnene i institutionerne kan imidlertid være med til at forbedre og sikre dokumentationen af den traditionelle indsats og øge mulighederne for at der sker en erfaringsopsamling. For at kunne vurdere indsatsens effekter er det vigtigt, at børnenes udvikling på forskellige dimensioner bliver målt på en måde, så målingerne er sammenlignelige over tid og afdækker forskellige domæner i børnenes udvikling: det motoriske, det kognitive og sproglige, det sociale og det følelsesmæssige domæne.

OM UNDERSØGELSEN

Undersøgelsen kortlægger den traditionelle trænings- og behandlingsindsats i offentlig regi og ser på spørgsmålet om måling og dokumentation af indsatsens effekter. Til dette formål bygger undersøgelsen på to datakilder: For det første en spørgeskemaundersøgelse blandt forældre, fagpersoner i daginstitutioner og kommunale sagsbehandlere til i alt 317 børn med handicap fra årgangene 2001 og 2002; for det andet 6 fokusgruppeinterview i særlige dagtilbud med henholdsvis personale i daginstitutioner og forældre til børn med handicap.

Miriam Wüst, Linda Thorsager & Steen Bengtsson: Indsatsen over for børn med handicap og træningsbehov. SFI 08:31. ISBN 978-87-7487-919-0. 117 sider. Pris 120,00 kr. inkl. moms.

KRONIKKEN

TRYGHEDE I BYEN: EN HOTSPOT I VALBY

JØRGEN ERIKSEN
Hotspotchef

GRY PEDERSEN
Konsulent

RUNE KIER NIELSEN
Konsulent

I juni 2008 besluttede Københavns Borgerrepræsentation at starte et pilotforsøg med en Hotspotmodel i Valby. Modellen skal løbe fra 1. februar 2009 til 1. januar 2011 med det formål at forebygge kriminalitet og skabe større tryghed blandt områdets beboere.

Et vigtigt led i Hotspotindsatsen er at styrke koordineringen af arbejdet mellem Københavns Kommunes Beskæftigelses- og Integrationsforvaltning, Børne- og Ungdomsforvaltning, Socialforvaltningen, Københavns Politi og andre aktører. I samarbejde har kommunens forvaltninger ansat en chef for Hotspot, som sammen med flere medarbejdere skal stå for indsatsen. Men hvad betyder 'Hotspot' egentlig?

BEGREBETS VEJ

Hotspotbegrebet betyder mange forskellige ting. Det er et område med gratis trådløst internet fra TDC, og det er gode steder for turister i København. Men det er også et begreb fra kriminologien. Her betyder det et særligt kriminelt sted – fx en bygning eller et gadehjørne – og det er knyttet til en særlig tilgang. Denne tilgang går ud på at man intensiverer indsatsen på bestemte steder, hvor der er store problemer, i stedet for at lade indsatsen følge de kriminelle.

Forskningsoversigten "Effects of Hot Spots Policing on Crime" fra SFI-Campbell viser tydeligt, at en sådan tilgang har positiv effekt – også udenfor de pågældende områder. Den viser også, at der er mange forskellige lande som eksperimenterer med at lave sådanne Hotspotindsatser. Ét

af disse lande er Holland. Her har Hotspot fået en lidt anden betydning, da kommunen sætter ind i lokale områder og ikke kun små steder. Et Hotspot i hollandsk forstand er forankret i en bredere områdebaseret indsats. Tilgangen er desuden anderledes da den ikke kun omhandler en politiindsats, men også er en social områdebaseret arbejds metode.

DET OMRÅDEBASEREDE ARBEJDE I KØBENHAVN: ET SOLIDT FUNDAMENT

I København har vi længe arbejdet med helhedsplaner og kvarterløft for de udsatte boligområder. På den måde er der blevet gjort mange fysiske forbedringer, der har udviklet borgernes nærområder. Der er også blevet arbejdet med forbedringer i klubarbejdet og med en fremskudt beskæftigelsesindsats, der er rettet mod særlige lokale behov. Derudover er der oprettet lokaludvalg for hver af de 10 bydele, og SSP har inddelt byen i 17 distrikter. At arbejde områdebaseret med sociale problemstillinger er derfor langt fra nyt i København. Når man arbejder områdebaseret, er der brug for en nuanceret viden om problemernes omfang – også på lokalt niveau. Derfor består en del af Hotspotindsatsen af et tryghedsindeks, som er styringsredskab i forhold til, hvilke indsats der iværksættes. Tryghedsindekset analyserer udgangspunktet for indsatsen, hvorefter årlige effektmålinger viser, hvordan aktiviteterne virker.

TRYGHEDSINDEKSET

Tryghedsindekset er ligesom Hotspotmodellen inspireret fra Rotterdam. I forvejen måler Københavns kommune på flere tryghedsspørgsmål i Integrationsbarometret, som på en letforståelig måde formidler udviklingen i integrationsindsatsen ud fra et trafiklysprincip. Hvis udviklingen er positiv er trafiklyset grønt, og hvis det går den forkerte vej i forhold til indfrielse af et integrationspolitisk mål, synliggøres det med et gult eller rødt trafiklys. Kommunen arbejder i øjeblikket på at opdele barometret i bydele, for at imødekomme behovet for viden på lokalt niveau.

BLANDT ANDET VIL DER BLIVE ARBEJDET PÅ AT GIVE DE UNGE ADGANG TIL FRITIDSARBEJDE, FORDI DET KAN GIVE DE UNGE EN BEDRE ØKONOMI OG VIDEN OM NORMERNE PÅ ARBEJDSMARKEDET.

Konceptet for kommunens tryghedsindeks er udarbejdet i samarbejde med SFI og er inspireret af Rotterdams 'Veiligheidsindex'. Begge indeks kombinerer tre forskellige former for data: Borgernes oplevelser af viktimisering (det at blive offer), borgernes vurdering af nabolagsproblemer og politiets registrerede anmeldelser for området.

Formålet med dette er at give politikere og andre et sagligt grundlag for at iværksætte indsats og sætte projekter som Hotspot i gang. På den måde er indsatsen i tråd med Københavns Kommunes fokus på effektmål, succeskriterier og evaluering af indsatser.

HVORFOR LIGE AKACIEPARKEN OG SJÆLØR BOULEVARD?

Der er flere grunde til at valget faldt på Akacieparken og Sjælør Boulevard i udvælgelsen af et Hotspotområde. I den henseende er det for det første vigtigt at vide, at en hotspotindsats altid vil være midlertidig. Som udgangspunkt vil et Hotspot blive udvalgt for 2 år ad gangen og så rykke videre. I de to år vil der blive sat fokus på områdets specifikke problemer,

og indsatsen vil blive opprioriteret. Det vil altså sige, at et område kun udvælges til Hotspot i en begrænset periode, og derfor er valget af ét område ikke nødvendigvis et fravalg af et andet. Der er uden tvivl flere områder, som kunne kvalificere til en Hotspotindsats.

For det andet hviler Hotspotmodellens succes på samarbejdet med et aktivt lokalt samfund og samarbejdsvillige institutioner. I Valby er der en lang tradition for borgerinvolvering, og derfor var de valgte områder oplagte til et eksperimenterende pilotprojekt som Hotspot. De valgte områder har desuden et aktivt lokalmiljø. Hotspotindsatsen er dermed en styrkelse af de lokale initiativer.

For det tredje er Hotspotmodellen rettet mod problemer med tryghed. I Akacieparken og på Sjælør Boulevard har der på det sidste været mange sociale problemer, utryghed mellem grupper af beboere og forskellige grader af kriminalitet. Det er disse problemer Hotspotprogrammet vil tage sig af. Selvom Hotspot kan tilpasses forskellige lokale problemer, skal disse problemer kunne håndteres hensigtsmæssigt inden for et afgrænset geografisk område.

FIRE UDFORDRINGER FOR HOTSPOTINDSATSEN

Hotspotindsatsen retter sig mod fire overordnede udfordringer og indsatsområder. Disse vil blive udmøntet i en lang række konkrete aktiviteter, som Københavns Borgerrepræsentation tager stilling til i januar 2009.

Den første udfordring er *kriminaliteten* i områderne. For at mindske denne, vil der blive etableret en koordinationsfunktion i politiet, der har til opgave at fremme den politimæssige indsats i området og samspillet med den kommunale indsats. Der vil blive foretaget en kortlægning af udviklingen i de kriminelle miljøer og der vil være fokus på, at der sker en hurtigere opfølgning og styrket koordinering af de indsatser, som kriminalforsorg og forvaltninger iværksætter, **før, under og efter** den unges afsoning.

Den anden udfordring Hotspot arbejder med, er de *kriminalitetstruede unge* i områderne. Indsatsen går ud på, at etablere inkluderende indsatser i skole og fritidsliv. Disse tiltag skal give børnene og de unge de nødvendige kompetencer og netværk, der gør at de kan trives og fungere i almindelige skole-, klub- og fritidstilbud. Blandt andet vil der blive arbejdet på at give de unge adgang til fritidsarbejde, fordi det kan give de unge en bedre økonomi og viden om normerne på arbejdsmarkedet og dermed fremme de unges identitet som medborgere.

Den tredje udfordring i Hotspotprogrammet retter sig imod *familier med særlige behov*. Indsatserne her har fokus på at øge forældrenes kompetencer i relation til forælderrollen.

Fjerde indsats i Hotspot handler om at *modvirke utrygheden* i områderne.

For at imødekomme denne udfordring, vil der blive arbejdet med borgerinddragelse og gadeplansmedarbejdere. Borgere i lokalområderne vil blive involveret i at etablere tryghedsfremmende aktiviteter for at sikre ejerskab og forankring af aktiviteterne. Et led i den tryghedsskabende indsats vil være at udvikle de fysiske rammer i boligområderne. Det skal ske ved at etablere bedre belysning og en bedre indretning af udearealer.

Når den politiske proces er afsluttet i januar 2009, bliver Hotspotprojektet fuldt operationelt. Hotspotchefen Jørgen Eriksens motivation for at gå ind i forsøget er at afprøve om en hurtig tværsektoriel indsats mellem alle aktørerne i området kan føre til en væsentligt højere tilfredshed hos beboerne i Akacieparken og på Sjælør Boulevard. Det er en klar målsætning at få nedbragt og forebygget kriminalitet, at få flere i beskæftigelse og at få skabt større tryghed i områderne for beboerne.

AYCAN CELIKAKSOY

Forsker ved SOFI, Stockholms Universitet

ETNISKE MINORITETER: HVAD BETYDER VALG AF ÆGTEFÆLLE FOR BESKÆFTIGELSESMULIGHEDERNE?

ETNISKE MINORITETER: FAMILIEFORHOLD, NETVÆRK OG INTEGRATION PÅ DET DANSKE ARBEJDSMARKED

Aycan Celikaksoys projekt omkring valg af ægtefælle og beskæftigelse er del af et større projekt med deltagere fra Handelshøjskolen i Århus (ASB) og SFI, som fokuserer på betydningen af familieforhold og netværk for indvandreres integration på det danske arbejdsmarked. Projektet er et eksempel på hvordan SFI samarbejder med andre forskningsinstitutioner. Andre temaer som projektet belyser er:

- Sammenhængen mellem ægteskabsmønstre og frafald på uddannelserne
- Familiesammenførte tyrkeres liv i lokalområder med en høj koncentration af etniske minoriteter, hvor fokuset er på grunde til og konsekvenser af at bo i tre-generationelle familier for henholdsvis etniske minoritetskvinder og etniske minoritetsmænd.
- Betydningen af holdninger – herunder holdninger til kønsarbejdsdelingen i familierne – for henholdsvis etniske minoritetskvinders og etniske minoritetsmænds tilknytning til arbejdsmarked.
- Betydningen af forskellige netværksmekanismer for indvandreres arbejdsmarkedstilknytning, herunder omgangskredsens betydning som formidler af information omkring ledige job og som normdanner.

Dataene, som anvendes, er registerdata fra Danmarks Statistik, survey data indsamlet i 2006 blandt indvandrere fra Tyrkiet, Iran og Pakistan, samt kvalitative interviews indsamlet blandt indvandrere fra Tyrkiet.

Aycans Celikaksoys artikel er den første, som er publiceret fra projektet, som løber i perioden 2005-2009. Deltagerne i projektet er Vibeke Jakobsen (projektleder), Mette Deding og Anika Liversage fra SFI, Anna Piil Damm fra ASB og Aycan Celikaksoy, Stockholms Universitet (tidligere ansat på ASB).

Projektet er en del af et større program med titlen "Integration af etniske minoriteter", som også har deltagere fra Anvendt Kommunal Forskning (AKF), Århus Universitet, Københavns Universitet, Roskilde Universitetscenter. Hans Hummelgaard fra AKF er leder af programmet.

Gør det forskel for tilknytningen til arbejdsmarkedet, om en andengenerationsindvandrer gifter sig med en familiesammenført ægtefælle eller en ægtefælle med indvandrerbaggrund bosat i Danmark? Det spørgsmål er i fokus i den første undersøgelse fra et større projekt om betydningen af familieforhold og netværk for indvandreres integration på det danske arbejdsmarked.

De fleste mennesker indgår ægteskab med personer, der har den samme etniske baggrund som dem selv, enten på grund af tilgængelighed, bekvemmelighed eller præferencer. Selv om andre egenskaber også har stor betydning for valget af partner, fx uddannelse og social status, synes etnicitet og race stadig at være et fremherskende parameter. Når mennesker med indvandrerbaggrund skal vælge ægtefælle, kan udbuddet af potentielle ægtefæller imidlertid være et af de mest afgørende spørgsmål. Alt afhængig af hvilken indvandrergruppe der er tale om og størrelsen af denne, vil den enkelte indvandrer kun have et begrænset antal mennesker i den rette aldersgruppe at vælge imellem inden for vedkommendes egen indvandrergruppe. Antallet af blandede ægteskaber i Danmark er meget lavt i modsætning til i USA eller i lande som Schweiz og Holland. Antallet af blandede ægteskaber kan blandt andet ses som en indikator for, hvor åben et samfund er over for andre etniske grupper, og hvor godt de forskellige grupper harmonerer med hinanden i samfundet.

NÆSTEN ALLE VÆLGER ÆGTEFÆLLE FRA SAMME ETNISKE GRUPPE

Det er et udbredt fænomen i Europa, at unge indvandrere henter deres ægtefælle i oprindelseslandet snarere end at gifte sig med en fra det land, de bor i. Hvis vi ser på ægteskabsmønstrene i Danmark i 2001 for børn af indvandrere fra to af de større indvandrergrupper, Tyrkiet og Pakistan, ser vi, at blandt de gifte 18 til 35-årige har 95 procent af mændene og 97 procent af kvinderne giftet sig endogamt, dvs. inden for deres egen etniske gruppe. En mere detaljeret opgørelse på ægteskabstype viser, at 82 procent er gift med en familiesammenført ægtefælle, dvs. de har hentet deres ægtefælle i oprindelseslandet; 13 procent er gift med en ægtefælle med indvandrerbaggrund, dvs. en person fra deres egen etniske gruppe, som allerede er bosat i Danmark; 3 procent er gift med en person, som har indvandrerbaggrund men er af anden etnisk oprindelse end dem selv; og 2 procent er gift med etniske danskere.

ÆGTEFÆLLENS NETVÆRK HJÆLPER MANDEN I ARBEJDE

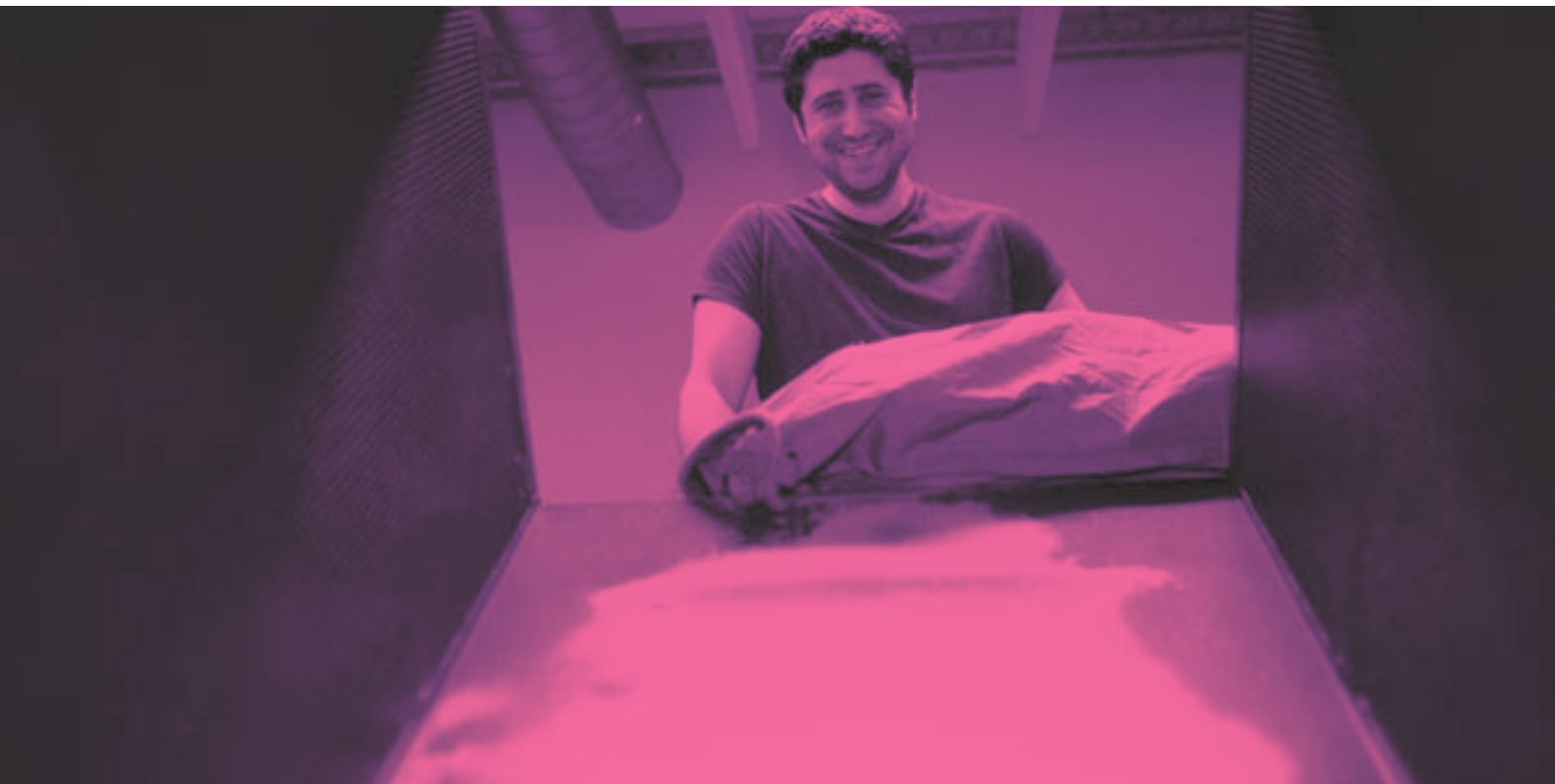
Hvilken virkning har så valget af ægtefælle på tilknytningen til arbejdsmarkedet? For kvindernes vedkommende viser det sig, at det ikke gør nogen forskel på deres beskæftigelsesmuligheder, om de vælger en familiesammenført ægtefælle eller en ægtefælle med indvandrerbaggrund bosat i Danmark. Men mænd, der gifter sig med en ægtefælle med indvandrerbaggrund bosat i Danmark, har større sandsynlighed for at komme i beskæftigelse end mænd, der gifter sig med en familiesammenført ægtefælle.

Hvordan kan det hænge sammen? Én mekanisme kan være, at familiesammenførte ægtefæller, der nyligt er ankommet fra oprindelseslandet kan være mere traditionsbundne, hvad angår deres holdning til fordelingen af arbejdsopgaver i hjemmet og arbejdsmarkedsspecialisering, end personer med indvandrerbaggrund, der har boet i Danmark i længere tid. Det kan trække i retning af, at mænd som henter deres ægtefælle

i oprindelseslandet vil være mere orienterede mod forsørgerrollen og arbejdsmarkedet. I modsat retning trækker, at en ægtefælle med indvandrerbaggrund bosat i Danmark allerede har etableret netværk i Danmark, og det kan have en positiv effekt på beskæftigelsesmulighederne. Og det ser ud til, at disse netværksfordele spiller en større rolle for mændenes beskæftigelsesmuligheder end de traditionsbundne holdninger hos familiesammenførte ægtefæller. Men ingen af de to mekanismer synes at spille nogen rolle for kvinderne. Undersøgelsen har også set på hvilken rolle valget af ægtefælle har for lønnen, men her er der ikke påvist nogen effekter for hverken mænd eller kvinder.

Undersøgelsen er baseret på registerdata fra 2001.

Aycan Celikaksoy (2007), A wage premium or penalty: an analysis of endogamous marriage effects among children of immigrants? Nationaløkonomisk Tidsskrift, 145(3): 288-311.

HELLE HOLT
Seniorforsker
Email: hh@sfi.dk

HELLE KLØFT SCHADEMAN
Forskningsassistent
Email: hks@sfi.dk

TRE ALARMERENDE BUDSKABER FRA LØNMOTAGERNE OM VIRKSOMHEDERS SOCIALE ENGAGEMENT

I dette års årbog om lønmodtagernes holdning til virksomheders sociale engagement er der tre alarmerende budskaber: Lønmodtagerne finder, at det er blevet mere belastende og mindre aflastende at have kollegaer med nedsat arbejdsevne. Lønmodtagerne er mindre bekymrede ved at arbejde sammen med en blind kollega frem for en kollega med psykiske lidelser. Særligt de unge lønmodtagere er negative over for det sociale engagement.

PERSONER MED NEDSAT ARBEJDSEVNE OPLEVES I STIGENDE GRAD SOM EN BELASTNING

Der er sket et fald i den positive holdning blandt lønmodtagere til nyansettelse af personer med nedsat arbejdsevne fra 79 til 71 pct. i perioden 2006 til 2007. Et overraskende resultat er endvidere, at andelen af lønmodtagere, der mener, at personer ansat på særlige vilkår er en belastning, er steget fra 25 til 48 pct. Samtidig er andelen, der mener, at det er en aflastning, at der ansættes personer med nedsat arbejdsevne, faldet fra 56 til 43 pct. Der er således ingen tvivl om, at lønmodtagerne i højere grad end tidligere føler, at det er en belastning, at der ansættes personer på særlige vilkår på deres arbejdsplads. Dette kan formentlig have mange årsager, men budskabet må være, at man skal passe på ikke at presse de "raske" lønmodtagere så meget, at de selv bliver sygdomsramte, og den ellers positive holdning til socialt engagement sættes over styr.

BLIND KOLLEGA FREM FOR KOLLEGA MED PSYKISK LIDELSE

Personer med psykiske lidelser er en gruppe i vækst både på arbejdspladserne og uden for arbejdsmarkedet. Det er samtidig en gruppe, der kæmper med stigmatisering og fordomme, hvilket gør det vanskeligt at få og bevare en arbejdsmarkedstilknytning. På denne baggrund er lønmodtagerne blevet spurgt om, i hvilket omfang de er betænkelig ved at få en kollega, der er henholdsvis blind eller har en psykisk lidelse. Undersøgelse viser, at lønmodtagerne i højere grad er betænkelige ved at få en kollega med en psykisk lidelse end ved at få en kollega, der er blind. 30 pct. er i nogen eller høj grad betænkelige ved at få en kollega, der er blind, mens 45 pct. i nogen eller høj grad er betænkelig ved at få en kollega med en psykisk lidelse. Undersøgelsen viser endvidere at lønmodtagerne ikke er specielt utrygge ved ansættelsen af personer med psykiske lidelser, men

at en tredjedel af lønmodtagerne har en forestilling om, at det betyder dårligere kvalitet i arbejdet. Der ligger derfor en udfordring i at få oplyst både kommende kollegaer og ledere om, hvad det vil sige at have en kollega med psykiske lidelser, og hvad man kan forvente i samarbejdet.

UNGE LØNMOTAGERE SKEPTISKE OVERFOR DET SOCIALE ENGAGEMENT

Undersøgelsen viser endvidere, at unge lønmodtagere generelt er mere negativt stemt over for både det sociale engagement generelt og over for at skulle have en kollega med en psykisk lidelse end ældre lønmodtagere. I denne forbindelse er det vigtigt at finde ud af, hvad det skyldes. Er det fx udtryk for, at vi har en generation af unge, der mere tænker på sig selv end på andre? Eller er det blot et fænomen, der hører ungdommen til?

OM UNDERSØGELSEN

Undersøgelsen bygger på en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse blandt danske lønmodtagere i forbindelse med Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelse i 4. kvartal 2007. SFI fik stillet en række særskilte spørgsmål vedrørende virksomheders sociale engagement.

Helle Holt & Helle Kløft Schadevan: Virksomhedernes sociale engagement – årbog 2008. SFI 08:32. ISBN 978-87-7487-920-6.

METTE DEDING
Seniorforsker
mcd@sfi.dk

MONA LARSEN
Seniorforsker
ml@sfi.dk

FORTSAT STORE LØNFORSKELLE MELLEM MÆND OG KVINDER

Kvinder tjener stadig mindre end mænd. Og lønforskellen har ikke ændret sig nævneværdigt i løbet af de seneste ti år. Det viser en ny rapport fra SFI, som følger op på tidligere undersøgelser.

Løngabet – forskellen mellem kvinders og mænds løn – bliver i rapporten belyst gennem forskellige lønbegreber. Sammenfattende er løngabet over de 10 år ret stabilt. For tre af de fire anvendte lønbegreber tjener mænd i gennemsnit mellem 17 og 21 procent mere end kvinder.

DET KØNSOPDELTE ARBEJDSMARKED LEVER STADIG

Hvordan kan vi så forklare dette løngab? Først og fremmest er det danske arbejdsmarked stadig ret kønsopdelt. Kvinder og mænd fordeler sig forskelligt på sektorer, brancher og arbejdsfunktioner, og det forklarer en stor del af lønforskellene. Når mænd generelt får mere i løn handler det bl.a. om forskelle i arbejdsfunktioner. Det vil sige kombinationen af, hvilket arbejde man udfører, og hvilket niveau man er på i organisationen. En af årsagerne til lønforskellen er således, at flere mænd er ledere og derfor får mere i løn. Cirka en tredjedel af løngabet kan forklares ved, at kvinder og mænd arbejder i forskellige funktioner.

Det spiller også en rolle, hvilken sektor og branche man er ansat i. 75 procent af de ansatte i den kommunale sektor er kvinder, mens cirka 60 procent af de ansatte i den private sektor er mænd. Det spiller ind på lønnen. Også på brancheniveau er der store forskelle. For hele arbejdsmarkedet kan omkring en tredjedel af lønforskellen forklares ved, at kvinder og mænd fordeler sig forskelligt på sektor og branche.

Endelig kan vi forklare en lille del af løngabet vha. forskelle mellem kvinder og mænd mht. erhvervs erfaring, familieforhold, deltidsarbejde og orlov. Imidlertid havde lønforskellene været endnu større, hvis kvinder havde haft samme (lavere) uddannelsesniveau som mændene.

DEN UFORKLARLIGE RESTFORSKEL

Alt i alt kan de faktorer vi inddrager i analysen forklare mellem 70 og 80 pct. af lønforskellene. Tilbage står bl.a. nogle faktorer, som vi ikke har kunnet indfange med modellen, og som tilsyneladende har fået stigende betydning igennem de 10 år undersøgelsen dækker. Det skyldes formentlig bl.a., at lønnen i stigende grad bliver forhandlet decentralt og fastsættes individuelt. For at opnå en yderligere forståelse af lønforskel-

lene mellem de to køn har vi behov for mere viden om bl.a. årsagerne til den uforklarede del af løngabet. Hvilken rolle spiller fx bløde faktorer som fleksibilitet, samarbejdsevne etc.? Vi mangler også viden om årsagerne til lønforskelle mellem sektorer og om, hvad uddannelsesvalget, løn- og forhandlingsystemer på tværs af sektorer samt fravær i forbindelse med børn betyder.

OM UNDERSØGELSEN

Rapportens analyser er baseret på data fra Danmarks Statistiks lønstatistik. Vi arbejder med en totalpopulation, der inkluderer alle ansættelser for personer i alderen 25-59 år på det danske arbejdsmarked, som er omfattet af lønstatistikken. Udover analyser for hele arbejdsmarkedet, som er præsenteret her, er der også gennemført analyser for hhv. privat, statslig og kommunal sektor. Undersøgelsen er finansieret af Beskæftigelsesministeriet.

Mette Deding & Mona Larsen: Lønforskel mellem mænd og kvinder 1997-2006. SFI 08:28 ISBN 978-87-7487-916-9. 198 sider. Pris 190,00 kr. inkl. moms.

ANNA AMILON
Forsker, cand.econ, ph.d.
Email: ame@sfi.dk

UDSKUDT FOLKEPENSION HAR BEGRÆNSEDE EFFEKTER

Muligheden for at udskyde folkepensionen (opsat pension) får ikke særlig mange ældre til at arbejde længere. Det er først og fremmest højtuddannede ældre mænd, der er glade for deres job, som bliver ved med at arbejde. Det viser ny rapport fra SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Siden 1. juli 2004 har ældre haft muligheden for at blive ved med at arbejde og udskyde folkepensionen og så til gengæld senere få udbetalt en højere ydelse end den normale folkepension. For at få højere udbetalinger efter tilbagetrækningen skal man arbejde ca. 30 timer om ugen i den periode pensionen er opsat (ca. 19 timer om ugen fra den 1. juli 2008). Formålet med ordningen er, at fjerne barrierer for at trække sig sent tilbage og dermed at øge arbejdsudbuddet blandt ældre. SFI har undersøgt, hvem der bruger opsat pension, og om ordningen har haft den tilsluttede effekt.

ISÆR VELSTILLEDE MED GODE JOBS BENYTTET ORDNINGEN

Tre procent af de 65-årige kommende folkepensionister tilmeldte sig ordningen i det første halvandet år, den eksisterede. Brugerne var især mænd, boligejere, og personer med en lang videregående uddannelse. Langt de fleste var lønmodtagere (68 pct. af alle brugerne), men også mange var selvstændige (ca. 20 pct.) og topledere (ca. 10 pct.).

Brugerne havde høj indkomst: Hvis de kunne opretholde deres indkomster fra året før de blev berettiget til folkepension, den dag de nåede folkepensionsalderen, ville omtrent en tredjedel ikke være berettiget til grundbeløbet.

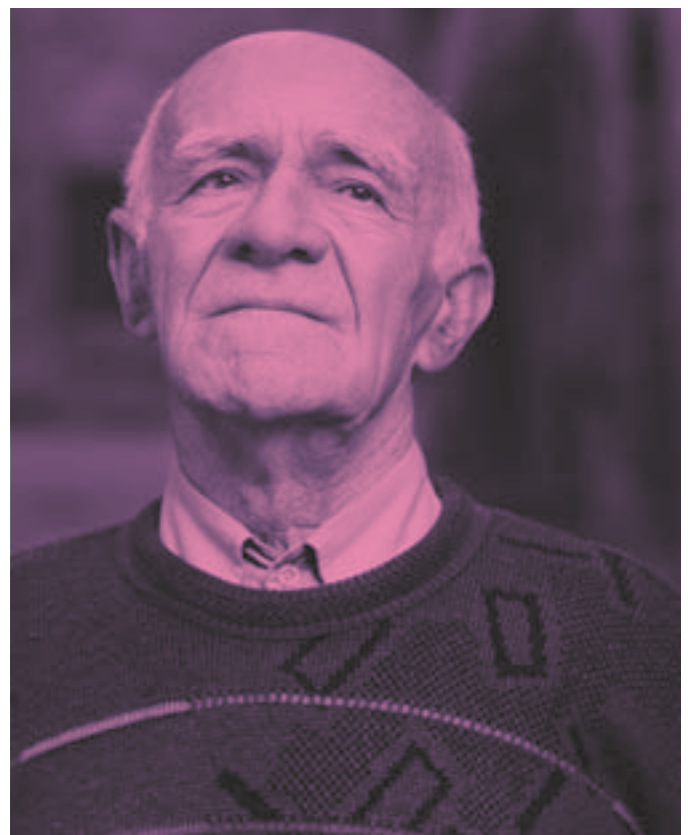
KUN SVAG EFFEKT PÅ ARBEJDSUDBUDET

Det er svært at isolere effekten af muligheden for opsat pension, fordi der i samme periode kom to andre politiske tiltag, der påvirkede ældres tilknytning til arbejdsmarkedet i hver sin retning. Dels blev folkepensionsalderen sat ned fra 67 til 65 år, så de ældre kunne gå tidligere på pension. Dels blev efterlønsordningen for de 65-67-årige afskaffet, og det kan have fået flere, der ville på efterløn som 65-årige, til at blive i arbejde. Ikke desto mindre viser vores analyser, at opsat folkepension isoleret set leder til en 1,5-2 pct. lavere tilbagetræknings sandsynlighed blandt de 65-årige. De personer, som trækker sig senere tilbage på grund af ordningen, trækker sig tilbage i 67-68-årsalderen, dvs. 2-3 år senere, end de ellers ville have gjort.

OPSAT PENSION IKKE AFGØRENDE FOR AT FORTSÆTTE MED AT ARBEJDE

Vi interviewede 701 brugere af opsat folkepension. For 97 pct. var ordningen ikke afgørende for at de fortsatte med at arbejde efter 65 års alderen – der skulle også andre grunde til. Den mest almindelige grund til at vælge opsat pension var, at arbejdet i sig selv var tilfredsstillende. Endvidere sagde 24 pct. af brugerne, at de ville forhøje deres fremtidige pension, og 27 pct. ville undgå en indtægtsregulering af folkepensionen på grund af arbejdsindkomst. Blandt 689 interviewede, der ikke havde valgt opsat folkepension, var ønsket om at nyde livet som pensionist, den vigtigste grund til at vælge ordningen fra.

Anna Amilon, Paul Bingley & Torben Heien Nielsen: Opsat pension – øger den arbejdsudbuddet? SFI 08:29. ISBN 978-87-7487-917-6. 166 sider. Pris kr. 170,00 inkl. moms.

ANBRAGTE BØRN MEGET BELASTEDE

En ny rapport fra SFI om anbragte børns udvikling og vilkår viser, at de 11-årige anbragte børn markant hyppigere har symptomer på psykiske, adfærdsmæssige og sociale problemer. Det kan være emotionelle problemer, hyperaktivitet og problemer med kammeraterne. Og de har ikke fået det bedre, siden de blev beskrevet sidste gang som 7-årige. Anbragte børn har det også fysisk dårligere. De har oftere end almindelige børn langvarigt sygdomme og handicap. De siger selv, at de tit er kede af det, har hovedpine og søvnproblemer.

En væsentlig del af de anbragte børn har som 11-årige ikke længere kontakt til deres familie. Hver fjerde anbragte barn får ikke besøg af deres fædre. Hver tiende barn ser ikke deres mødre. Omtrent lige så mange får hverken besøg af moren eller faren. Mange børn ser ikke deres søskende særligt ofte. De mister også i høj grad kontakten til slægten. Det er de færreste, der har kontakt til mostre, onkler, kusiner eller fætre, mens det er mere almindeligt at se sine bedsteførelde jævnligt – især mormoren.

Når børn bliver fjernet fra deres hjem, sker det bl.a. for at give dem mere stabilitet i livet, så de får kræfter til at udvikle sig positivt. Når det gælder de 11-årige anbragte, har de haft relativ høj grad af stabilitet i deres anbringelser, fastslår rapporten. Langt størstedelen af dem (88 procent) har oplevet at være anbragt højst to steder.

Forældrene til de anbragte børn er væsentlig dårligere stillet end almindelige børnefamilier. Der er mange med misbrugsproblemer, mange der er dårligt uddannede og har lav indkomst. Hvert 7. barn kommer fra et hjem med stærk materiel knaphed. Mere end halvdelen af mødrene er enlige. Hvert tredje barn har en far, der på et eller andet tidspunkt har siddet i fængsel.

Rapporten konkluderer, at der er brug for en ekstraordinær indsats, hvis de anbragte børn skal udvikle sig positivt i forhold til deres nuværende situation, og deres forældre skal blive i stand til at være forældre på heltid.

Tine Egelund, Dines Andersen, Anne-Dorthe Hestbæk, Mette Lausten, Lajla Knudsen, Rikke Fuglsang & Fredrik Gerstoft: "Anbragte børns udvikling og vilkår. Resultater fra SFI's Forløbsundersøgelser af årgang 1995." SFI08:23. ISBN 978- 87-7487-910-7. 327 sider. Pris 298,00 kr. inkl. moms.

Cathrine Mattsson og Martin D. Munk: Social Uddannelsesmobilitet på kandidat- og forskeruddannelser. SFI 08:33. 71 sider. Rapporten er kun udkommet kun som netpublikation til download.

SKÆV REKRUTTERING TIL UNIVERSITETERNE

Der er stadig sociale forskelle i rekrutteringen til universitets- og forskeruddannelserne. En dugfrisk rapport fra SFI giver overblik over teorierne til at forklare disse forskelle samt hvilke tiltag, der bliver brugt til at bekæmpe uligheden.

I dag er kun hver tyvende studerende på universiteterne barn af ufaglærte forældre. Rapporten ser nærmere på, hvordan den sociale forskel kan forklares teoretisk. Den ene teoretiske hovedretning, reproduktionsteoriene, tager udgangspunkt i, at individet overtager forældrenes sociale mønstre og grundlæggende værdier og derfor træffer valg, der ligner forældrenes valg – også når det drejer sig om uddannelse.

Den anden hovedretning, teorien om relativ risikoaversion, går ud fra, at mennesker ud fra rationelle overvejelser om afkast og omkostninger ved forskellige uddannelser vælger den løsning, som minimerer risikoen for at blive lavere uddannet end forældrene – og derfor vil den enkelte uddanne sig indtil samme uddannelsesniveau som forældrene.

Rapporten gennemgår derefter forskellige typer tiltag, der har været taget i brug verden over for at bekæmpe uligheder i uddannelsessystemerne. Det mest anvendte tiltag er finansiel støtte til studerende fra de underrepræsenterede grupper. Andre tiltag er at give unge fra uddannelsessvage miljøer indblik i de videregående uddannelser gennem fx programmer, der introducerer til forskellige undervisningsmetoder. Eller forskellige forberedelseskurser i forbindelse med studiestart samt alternativ undervisningsplanlægning.

Konklusionen er, at der ikke kan gives nogen entydig forklaring på, hvorfor nogle institutioner er bedre til at rekruttere bredt end andre. Men det tyder på, at en målrettet indsats mod studerende med lav socioøkonomisk baggrund er en fordel. For at fastholde studerende er det også væsentligt med et godt klima på uddannelsesinstitutionen – præget af åbenhed og hvor der er en god kontakt mellem studerende og lærere. Rapporten er bestilt og finansieret af Videnskabsministeriet i forbindelse med arbejdet i ministeriets Idégruppe mod Negativ Social arv.

UNGE ER AKTIVE I FRIVILLIGT ARBEJDE

Det frivillige ulønnede arbejde trives godt i Danmark. Også blandt de unge, der er meget aktive og interesserede i frivilligt arbejde. Det viser en ny analyse, som seniorforsker Torben Fridberg fra SFI har lavet. Han har sammenlignet de unges deltagelse med deltagelse af de ældre aldersgrupper. Unge vil gerne udføre et stykke ulønnet arbejde til gavn for andre. Og deres indstilling til det frivillige arbejde er meget positiv. Men de har andre motiver til at være aktive end deres forældre og bedsteforældre. For de unge er det især idrætten der trækker, og det er lysten der driver værket. Den ældre generation opfatter det mere som en pligt at gøre en frivillig indsats.

Analysen er offentliggjort i bogen "Det frivillige Danmark", som netop er offentliggjort på Syddansk Universitetsforlag.

NETOP UDKOMMET

Beer, F., Winter, S.W., Skou, M.H., Stigaard, M.V., Henriksen, A.C. & Friisberg, N.: Statslig og kommunal beskæftigelsesindsats. Implementering af "Flere i arbejde" før strukturreformen. SFI 08:19. ISBN 978- 87-7487-905-3. 289 sider. Pris 278,00 kr. inkl. moms.

BEVILLINGER TIL SFI FORSKNING

STATSLIG OG KOMMUNAL BESKÆFTIGELSESINDSATS

I 2002 indførte regeringen reformen "Flere i arbejde". Formålet var en ensartet indsats over for ledige med samme behov, uanset om de var arbejdsløshedsforsikret eller ej. Det daværende statslige AF og de kommunale jobcentre skulle altså tilbyde den samme indsats til alle – med henblik på den kortest mulige vej tilbage på arbejdsmarkedet.

En rapport fra SFI viser, at tre år efter, at reformen blev gennemført, havde både kommuner og AF formålet at få større jobfokus i beskæftigelsesindsatsen som krævet i reformen. Men rapporten viser også, at arbejdsmarkedsparete ledige ofte fik en forskellig indsats i de to systemer. Dette skyldtes system- og finansieringsforskelle, men også kultur- og holdningsforskelle mellem de to instanser. Sagsbehandlernes valg af indsats var imidlertid også afhængig af deres personlige baggrund og holdninger. Hvis de fx vurderede et bestemt redskab som effektivt, brugte de det mere end andre. Undersøgelsens resultater peger på, at de nuværende fælles jobcentre står over for store udfordringer, eftersom mange af årsagerne til forskellene mellem statslig og kommunal beskæftigelsesindsats stadig eksisterer.

STYRKET FORSKNING

Efterårets satspuljeforlig har betydet permanent og forøget bevilling til arbejdet med effektmålinger i SFI Campbell og styrkelse af SFI's børneforskning. SFI Campbell skaber og formidler ny viden om effekten af velfærdspolitiske indsatser gennem udarbejdelsen af systematiske forskningsoversigter. På baggrund af en positiv vurdering af centerets aktiviteter har forligspartierne besluttet at gøre centret permanent efter syv år på midlertidige bevillinger. Centret tildeles fremover 6 millioner om året, hvilket er 20 pct. mere end hidtil.

Også SFIs store forløbsundersøgelser om børn styrkes med midler fra satspuljen. Fra 2009 til 2011 vil SFIs afdeling for børn og familie modtage 10 millioner kroner. 1/3 af beløbet går til SFIs børneforløbsundersøgelse (BFU), hvor forskere følger over 6000 børn fra årgang 1995. Pengene skal bl.a. bruges til at undersøge risiko- og beskyttelsesfaktorer hos børn, herunder hvad der karakteriserer de børn, der allerede som 11-årige begynder at vise tegn på risikoadfærd. De resterende 2/3 går til forløbsundersøgelsen af anbragte børn. Her følges alle anbragte børn fra årgang 1995.

SFI har endvidere fået bevillinger for i alt næsten 34 mio. kroner fra Programkomiteen for Uddannelse og Kompetenceudvikling. Det drejer sig om støtte til tre projekter:

16.7 mio. kroner til Paul Bingley og Mads Meier Jæger – "The economic and social determinants of educational attainment and achievement."

15.9 mio. kroner til Martin Munk og Klaus Nielsen, Århus Universitet – "Retention og Vocational Students in the Danish VET system"

1.19 mio. kroner til Martin Munk – "Widening participation in Higher Education Programmes"

PRIS OG EKSPERTVIDEN

FAMILIEVENLIG ARBEJDSPLADS

SFI har fået prisen "På vej til at blive Danmarks mest familievenlige arbejdsplads", der hvert år uddeles af CBAF – Center for balance mellem arbejdsliv og familieliv". Prisen for Danmarks mest familievenlige arbejdsplads gik til virksomheden Abbott, som er en medicinalvirksomhed.

SFI LEVERER EKSPERTVIDEN TIL LØNKOMMISSION

Leder af SFIs afdeling for beskæftigelse og integration, Lisbeth Pedersen, er blevet udpeget til at deltage som ekspert i den netop nedsatte lønkommission. Lisbeth Pedersen har stor erfaring med arbejdsmarkedspolitik herunder løn- og kønsforskelle. Lønkommissionen skal belyse spørgsmål om løn-, ansættelses- og ledelsesvilkår i den offentlige sektor. Kommissionen ledes af Michael Christensen og består af repræsentanter for lønmodtagerorganisationer, stat, regioner og kommuner samt fire eksperter. Kommissionens arbejde skal være færdigt inden de næste overenskomstforhandlinger i maj 2010.